

KOLOZSVÁRI HIRLAP

(KOLOZSVÁRI FRISS UJSÁG)

SZERKESZTŐSÉG:

Szép-utca 1. szám. — Telefon-szám 503.

Felelős szerkesztő:

DR. NADÁNYI EMIL.

KIADÓHIVATAL:

Wesselényi Miklós-u. 13. UJHELYI és BOROS

TÁVIRATOK.

Óriási bányaszerencsétlenség.

250—300 munhás pusztulása.

Szombathely, január 14. (Saját tud.)

Óriási bányaszerencsétlenség történt ma a dunántúli ajkai községben. Tűz ütött ki, mely felrobbantotta a bányát és lehetetlenné tette, hogy a benn dolgozó körülbelül 250—300 bányamunkás menekülni tudjon. Ebben a pillanatban még azt sem lehet tudni, hogy ez a bányaszerencsétlenség milyen végtelen sok emberáldozatot von maga után. A tüzet természetesen megakadályozni nem lehet; a robbanás pedig egyre tart. Nemcsak Ajkán, de a környéken és a közeli városokban is nagy a riadalom. Délután 6 óráig mintegy 200 ember hullétéről nem tudtak, s a hozzáfogott mentési munkálatok közben 10 embernek elszene-sedett holttestére bukkantak. A mentést az üveggyári és a vasuti munkások eszközlik, de mindez ideig egyetlen élő emberre sem akadtak. A tűz keletkezésének oka állítólag rövid zárlat volt.

Veszprém, január 14. (Saját tud.)

Az ajkai bányaszerencsétlenség óriási pánikot idézett elő. A lakosság rémülete leirhatatlan. A tüzet egyik verzió szerint nem rövid zárlat, hanem olajgyulladás okozta. Meghihető értesítés szerint 350 ember dolgozott a bányában, kik közül mindezideig megmenteni senkit sem lehetett. A tüzoltók csak éjjel 11 órakor vonulhatnak ki és kezdhetnek a mentéshez. Holló Sándor alispán sokak kíséretében kocsin hajtattott ki a színhelyre, hol a tűz még egyre terjed s a pusztulás óriási. A bánya a bécsi Kohlen Industrie Aktien Gesellschaft tulajdona.

Veszprém, jan. 14. (S. t. érk. 12 óra.)

A mentési munkálatok semmi eredményre nem vezethetnek. A bánya felvonó gépe megsemmisült és a füst olyan kiállhatatlan, hogy abszolút lehetetlen a bányába való behatolás. A bányában 300—350 ember dolgozott, kik közül azonban eddig megmenteni senkit nem lehetett. Este 9 óráig 40 holt testet hoztak ki a bányából. A tűz még egyre tart s a tűzkatlan mitegy 7 km. hosszú. Az izgalom mindenfelé leirhatatlan.

Wekerle bécsi utja.

Budapest, január 14. (Saját tudósít.)
Wekerle Sándor miniszterelnök e hét végén Bécsbe utazik, hogy a meglehetősen bonyolult politikai helyzetet, amennyire lehet tisztázza s még a Ház megnyitása előtt helyreállítsa a nyugalmat. Wekerle Bécsi utjával kapcsolatosan tegnap délelőtt hosszasan tárgyalt Zichy Aladár gróffal, a felség személye körüli miniszterrel.

Az ujonclétszám emelése.

Budapest, január 14. (Saját tud.)
Bécsből jelentik: A „Vaterland“ mai száma írja, hogy a közös hadügy-miniszter az ujonclétszám felemelésére vonatkozó törvényjavaslatot még a tavasz beállta előtt fogja a két állam törvényhozásának betervejteni. A kiszivárgott hírek szerint a hadügyminiszter javaslato 25.000 ujonccal fog többet kérni az eddigi kontingensnél. Az ujonclétszám fel-emeiése a tüzéség és a szekeresz-osztály megerősítése s a gépfegyver-osztály szervezése fölöttán vált szükségessé.

Trónörökösök hajnala.

Budapest, január 14. (Saját tud.)
Belgrádból jelentik: Tegnap egész nap élénk táviratváltás folyt Belgrád és Cetinje között. A táviratváltást arra magyarázzák beavatott helyen, hogy Péter király rá akarja Nikita montenegrói fejedelmet venni, mondjon ő is le a trónról a trónörökös javára.

Budapest, január 14. (Saját tud.)
Belgrádból jelentik: Hivatalosan megcáfolják azt a hirt, mely tegnap óta erősen tartotta magát s arról szólt, hogy Péter király a legutóbbi minisztertanácson György herceg trónörökös javára lemondott a trónról.

A magyar katona Bécsben.

Bécs, január 14. (Saját tudósítónktól.)
Bécsből jelentik: Janisch Gyula pozsonyi honvédönkéntes december közepén mint szolgálatra alkalmatlan, kiszabadult a katonaságtól. Janisch, akinek nagyon tetszett az uniformis, még kiszabadulása után is katonaruhában járt, s így is rándult át a császárvárosba, hogy ott mulasson egyet. Amint a pályaudvarról villamoson befelé igyekezett, egy bécsi ur, aki vele szemben ült, meglátta csákóján, a magyar cimert s feléje kiáltotta:

— Pfuj Hundsmagyar!

Janisch felugrott, s „Pfuj osztrák kutya“ kiáltással pofonította a bécsi urat. Erre általános kavargás támadt a villamosban, a bécsiek tüttök-verték Janischet, végül pedig lerugták a villamosról. A rendőrség bevitte az önkéntest a katonai hatósághoz, mely megindította ellene az eljárást — felség-sértés miatt. A rendőrség is agyba-főbe verte Janischet, aki vértől boritva érkezett a katonai arzenálba.

Közben kiderült, hogy Janisch már nem tartozik a hadsereg kötelékébe, mire átadták a polgári hatóságnak, mely letartóztatásba helyezte. Az ügyészség bevezette ellene az eljárást, s Janisch már négy hete sinylődik ártatlan fogságban. A bécsi bíróság a napokban fogja ügyét tárgyalni.

Justh Gyula nyilatkozata.

Budapest, január 14. (Saját tud.)
A „Lupta“ című román nemzetiségi lap ma reggeli száma azt írja Justh Gyuláról, hogy a házelnök, aki a napokban Fogarason volt vadászni, ott több nemzetiségi politikus előtt azt a nyilatkozatot tette, hogy ha ő lesz a belügyminiszter, Vlád Aurél, Maniu Gyula és Mihali Tivadar nemzetiségi képviselőket főispánoknak fogja kinevezni.

Egy újságíró ma megkérdezte Justh Gyulát, vajjon igaz-e, hogy ezt a nyilatkozatot tette, mire a házelnök azt válaszolta, hogy a Lupta híre nem felel meg a valóságnak. Igaz ugyan, hogy volt Fogarason vadászni, de politikáról ott senkivel sem beszélt. Arról, hogy ő legyen a belügyminiszter, nincs most szó és nem is lesz. Nem tagadja, hogy hiva azon álláspontnak, mely a nemzetiségekkel a békét meg akarja szilárdítani, s reméli, hogy ez a jövőre nézve be is fog következni. Meggyőződése szerint az országnak szüksége van arra, hogy minden politikai irány közös egyetértéssel működjen közre az állam céljainak megvalósítására.

A bankkérdésre vonatkozólag kijelenti, hogy az e kérdésben elfoglalt álláspontját már gyakran juttatta kifejezésre. Kossuth Ferencz is minden nyilatkozatában az önálló bank hívének vallotta magát, s öröndetesen tapasztalja, hogy a függetlenségi párt többségével egy véleményen van. Bizik abban, hogy a kormány a bankkérdésben a többség intenciói szerint fog eljárni.

A debreceni mandátum.

Budapest, január 14. (Saját tudósít.)
Debrecenből jelentik: A vasutasszövetség itteni fiókja ma ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a vasutasszövetség tagjai a Szabó Kálmán halálával megüresedett mandátum betöltésénél szavazatukat a koalíció jelöltjére, Csanak János földbirtokosra fogják adni.

A török megegyezés és Szerbia.

Budapest, január 14. (Saját tudósít.)
Belgrádból jelentik: A Törökország és Ausztria-Magyarország között létrejött békés megegyezés híre egész Szerbiában óriási meglepetést okozott. A szerb kormány ugyan-

is erősen bizott abban, hogy a kiegyezési tárgyalások hajótörést fognak szenvedni s nagy elkécsredéssel látja, hogy minden reménysége, melyet a két állam között felmerült konfliktusba vetett, hiábavaló volt.

Budapest, január 15. (saj. tud.) Belgrádból jelenti: Az a hír, hogy a posta elfogadta Ausztria Magyarország javaslatát, politikai körökben nagy kétségbeesés okozója lett. Tegnap este érkezett Belgrádba a megegyezés híre a szerb kormánynak szomorúan kellett belátnia, hogy nagyon elszámította magát, amikor erre a konfliktusra épített.

A tegnapi minisztertanácson, mely az Ausztria-Magyarország és a posta között felmerült ellentétek elsimulását tárgyalta, nagy levertség uralkodott. **Péter király keserű szemrehányásokkal** illette Milanovics külügyminisztert s őt okolta azzal, hogy Szerbiát a gyöngeség politikájának utvesztőjébe vitte.

A közmunka-bizottságból.

(Saját tud.) Kolozsvár szab. kir. város törvényhatóságának közmunka-bizottsága tegnap délután 3 órakerülést tartott a városháza tanácstermében. Az ülésen, melyen Szvacsina Géza polgármester elnökölt, résztvettek Fekete-Nagy Béla h. polgármester, Nemes Ferenc dr. tanácsos, Póczy Mihály főmérnök és Hevesi József, Lósy Béla, Pákez Lajos, Somodi István és Tutsek Sándor dr. bizottsági tagok.

A bizottság ülésének első és legfontosabb tárgya a mérnöki hivatal jelentése volt a Farkas és Sányi-utczák szabályozása és a Hunyadi-térre tervezett új utca nyitásával, valamint az ev. ref. templom körüli tér létesítésével járó költségek tárgyában. A Farkas-utczai ev. ref. templomot s a szomszédos régi várfalat ugyanis a Műemlékek Orsz. bizottsága a közel jövőben restaurálni fogja s ebből az alkalomból az ev. ref. egyházközség s a városi tanács egyetértve óhajtanádon tartja, hogy a templom jelenlegi szűk és hozzáférhetetlen helyzetéből kiszabadíttassék legfőképpen pedig, hogy a Farkas-utca folytatásaképp a várfal kereszteltörésével új utca létesíttessék, mely a Hunyadi-térre torkollik.

A rendezés módjára vonatkozólag két terv került a közmunka-bizottság elé, még pedig az egyházközségé és a városi mérnöki hivatalé. A tervek nagyjában megegyeznek s csak bizonyos részletkérdésekre nézve van közöttük csekélyebb eltérés, mely azonban nem olyan merev, hogy egy kis jóakarattal áthidalható ne volna. A bizottság e tervek áttanulmányozása után elvben hozzájárult az egyházközség által benyújtott rendezési tervezethez s ezzel a dolog műszaki része egyelőre majdnem teljesen el van intézve. Mégis kedden f. hó 19-én újabb tárgyalás alá veszi a tervezeteket s a tárgyalásra meghívja az ev. ref. egyházközség és a kollegium képviselőit. Hogy fog festeni a rendezés anyagi oldala, az még a jövő titka.

A bizottság ezután magánosok kérését vette tárgyalás alá. Legjelentékenyebb volt ezek között a Kolozsvári Egyetem Diákasztal kérése kétemeletes lakóház építése s a kolozsvári ant. orth. izraelita hitközség kérése huscsarnok építése iránt. A közmunka-bizottság ülése este 7 órakerült véget.

Harc a munkásokkal.

Sztrájk mindenfelé.

A kolozsvári socialdemokrata párt helyi nagyságának Klein Jakabnak ismét sikerült gyarapítania eddigi sikereit. Nem elégedett meg a borbélysegédek harcba uszítása után a saját szakállára rendezett helyi tömegsztrájkjal, hanem tegnapelőtt a dohánygyári munkásokat is felállította és sztrájkba kényszerítette. Ezzel a legújabb strájkjal aztán újabb stádiumba került az a harc, amelyet minden józanul gondolkozóval azokkal kell folytatnia, kik egyfelől eszközeikül dobják oda magukat a nyakukon élőködő vezéreknél; másfelől pedig naivitásukkal és a szervezetekbe való tulságos hiedelmükkel saját és családjaik anyagi s erkölcsi romlását mozdítják elő.

A nyomdatulajdonosok és a nyomdászok közötti harcban a diadal kétségtelenül a nyomdatulajdonosok részén lesz. A munkaadók összetartása és a megrendelők támogatása olyan nagy, hogy a munkások még csak nem is ábrándozhatnak arról, hogy a régi állapotok valaha is visszatérhessenek. Hiába hirdeti Klein Jakab és az az egynéhány vezérszerepet játszó főkolompós, hogy megtörnek a nyomdatulajdonosok és a szervezet szabályai ismét elismerésre fognak találni. Erről szó sem lehet. A helyzet olyan, hogy ha — a mi ugyan teljesen kizárt dolog — az összes nyomdák nem is lehetne üzembe hozni, két-három nyomdát szerelnék fel és azokba teljesítik közös számlára a legsürgősebb megrendeléseket.

Nemcsak kitartásban, de a munkásság nagy száma miatt is sokkal nagyobb a dohánygyári munkások sztrájkja. Itt ugyyszóva erőszakkal kergették sztrájkba a munkások nagyrészét, kik közül ma is sokan helyteleltik azt a hangot és modort, melyben érdekeikben a dohánygyári igazgatónál megbizottak eljárak. A sztrájk miatt tegnap reggel Kolozsvárra érkezett Wangel Károly központi főtanácsos, ki személyesen kívánt tájékozódni az itteni állapotokról. A munkások nagyrésze természetesen félrevezetve a lelkiismeretlen vezetőktől, biztak abban, hogy a béremelésért történt sztrájkjuk diadallal fog végződni.

Különben a munkások tegnap délelőtt gyűlést tartottak az Aranyi-szállodában és kívánságaikat 24 pontban foglalták össze. Feltételeiket küldöttség útján kézbesítették Wangel Károly főtanácsosnak, ki kijelentette, hogy a sztrájkolókkal semmiféle tanácskozásba nem bocsátkozik, hanem jóakarattal figyelmezteti a munkásokat, hogy aki reggel munkába nem áll, az többé a dohánygyárban kenyérkeresethez nem jut.

Mindezeidig nem tudjuk, hogy a dohánygyári munkások mire határozták el magukat. És dacára a Klein Jakab buzdításának, ki elvégre minden sztrájk mellett is nyugodtan huzza a pértvezéri fizetést és issza a kávéházakban a fekete kávé, hisszük, hogy a munkások nagy részében felébred a józanság és nem fogja a végletekig feszíteni a hurokat. Teljes bizonyossággal tudjuk ugyanis, hogy a kormány egyszerűen bezárja a dohánygyárat és nem törődik se a munkásokkal, se a dohánygyártással, hanem precedensül mindaddig zárva tartja a magyar utcai gyárat, amíg a mostani munkásokat teljesen új, idegenből érkezőkkel pótolni nem tudja.

Ha pedig csakugyan elkövetkeznék ma reggel az az együttes tüntetés, amit állítólag a nyomdász és a dohánygyári munkások akarnak rendezni, akkor ennek a legcsekélyebb rendzavarásra a következmények

olyan messze kihatók lesznek, a mi végeredményében minden résztvevőnek a felelősségére történik. Akkor a változott körülmények, a rend és a város polgárságának életbiztonsága olyan eszközök igénybevételével követelik, a mikre jó előre figyelmeztetjük a sztrájkolókat. S hiába buzdít akkor Klein Jakab és hiába lelkesülnek vélt igazukról a munkások a legsúlyosabb közbelépés mellett nem sokára a legnagyobb nyomornak és éhségnek lesznek osztályrészesei.

Változások

a májusi vasuti menetrendben.

(Saját tudósítónktól.) A kolozsvári üzletvezetőség most állítja össze a májusi menetrendet. Minden menetrend elkészítésénél az üzletvezetőség teszi meg a maga javaslatát, amely föllött az igazgatóság dönt véglegesen. A májusi menetrend megállapításánál hír szerint a nagyváradi—budapesti vonatok utirányában változások mennek végbe. Az aradi üzletvezetőség ugyanis újításokat ígér, amelyet a kolozsvári üzletvezetőség is követni fog.

E szerint a személyvonatok nem a szolnok—ujszász—rákos—budapesti, hanem a szolnok—cegléd—budapesti vonalon fognak közlekedni és így azok a fővárosba nem a keleti, hanem a nyugoti pályaudvaron fognak majd beérkezni.

E változás, ha azt az igazgatóság jóvá hagyja, májusba lép életbe, de egyelőre csak ideiglenes lesz. — Az utvonál-változás ugyanis egyrészt azért történik, mert a keleti pályaudvar befogadó képessége az utóbbi időben szűknek bizonyult, másrészt pedig azért, mert a máj. Budapest és Ujszász között egy új sinpárt helyez el s ez, valamint egyéb e vonalon történő építkezések akadályozzák a rendes forgalom lebonyolítását. Ezekből az okokból tervezik most a nagyváradi és debreceni vonatoknak Cegléd felé való irányítását.

A szolnok—cegléd—budapesti utvonál hosszúsága 102 kilométer, a szolnok—ujszász—budapesti 101 kilométer. Lényeges időbeli különbség tehát aligha lesz a régi és új forgalom között, sőt hír szerint az új vonalon valamivel gyorsabban fog történni a közlekedés mint mostan. Érdekes felemlíteni hogy az uri közönség előtt tulajdonképpen nem új ez az utirány, mert egészen a nyolcvanas évekig, a budapest—ujszász—szolnoki irány kiépítéséig az aradi vonatok például épugy, mint ma a szegediek, vagy temesváriak, Cegléden át közlekedtek.

Agyonlőtte a gyermekét.

Gyilkos apa.

(Saját tud.) Egy esettel megint szaporodott a nyomor által szült családi drámák krónikája. Egy nagyváradi szabósegéd, Arányi Gábor, pillanatnyi elmezavarásban agyonlőtte egyetlen gyermekét, a három éves Valériát. Eddig csak mindennapos volt az eset, de a véres drámának belső, titkos oka is van. Az apa beteg lelket örökölt a nagyapától s így a nyomor csak siettette Arányi Gábor tébolyának kitörését. Hogy miért éppen egy ártatlan kis gyermek az áldozat, hogy a halálos lelki mérreg miért az unokán tombolta ki magát; az örök rejtélyek közé tartozik.

A borzalmas gyilkosság részletei a következők: Nagyváradon a Lovas-utca 9. sz. alatt lakott Arányi Gábor szabósegéd a feleségével és 3 éves leánykájukkal. Hétfőn a

„Kristály” Gőzmosó-Gyár Kolozsvár.

Erdély nagyobb városaiban képviselve.

Telefon-szám 500.

A mai kor legújabb gépeivel, gőz- és villanyerőre berendezve, mos, vasal és tisztít gyönyörű kivitelben, előnyös árak ellenében.

Telefon-sz. 500.

Vidéki megbízásoknál csomagolás díjtalan.

Papp György

erdélyi orvosi műszertárban
Mátyás király-tér 5. szám.
(Akoncz Sándor üzlete mellett.)

Kaphatók:

Gummi és halhójjag különleges-
ségek 2, 3, 4, 6, 8 és 10
kor. tuczonként.

Haskötők darabja 4, 5, 7, 10,
12, 16, 24 és 28 kor.
méret utáni készítése.

Sérvkötők egyoldalú 3, 4, 6, 8,
10 és 12 kor. Kétold.
6, 8, 12, 20 és 24 kor.

Motorerőre berendezett műhelyem-
ben borotva, késeket és e szak-
mába vágó minden javítást végzek.

3 darab 8 hetis telivér, igen
igen szép szentbernáthegi

kutyák

illő árban eladó.
Gyufagyár-utca 53. szám alatt.

IRODAI BERENDEZÉSEK

u. m.: tintatartók, toll-állványok, íratós
deszkák, levélnehezítők, író aljzatok,
írat csiptetők, levélmérlegek stb. nagy
választékban kaphatók UJHELYI és
BOROS papiros-áruházában, Wesse-
lényi Miklós-utca 13. szám.

Vonalzott üzleti könyvek,
naplók, főkönyvek, pénz-
tár és másoló-könyvek,
kiváló tartós kötésben,
jó papirosból, tiszta, gon-
dos munka, könnyű, kel-
lemes kezelés. **Dus vá-
laszték, olcsó árak.** —
UJHELYI és BOROS pa-
piroskereskedésében Ko-
lozsvár, Wesselényi M.-
utca 13.

E. M. K. E. és Adria

levélpapír, dobozokban és mappákban,
minden alakban kapható UJHELYI és
BOROS papiros-áruházában Wesse-
lényi Miklós utca 13. szám.

Meghívás.

Az Erdélyi bank és takarékpénztár
részvénytársaság Kolozsvár, t. cz.
részvényeseit a folyó hó 24-én d. e.
11 órakor Kolozsvárt az intézet helyi-
ségeiben (Mátyás-királytér 32. sz. a.)
tartandó

rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívja.

Azon t. cz. részvényesek, kik
ezen közgyűlésen résztvenni óhaj-
tanak, sziveskedjenek részvényeiket az
alapszabályok 19. §-nak értelmében
legkésőbb folyó hó 20. déli 12 óráig
vagy Kolozsvárt a társaság főpénz-
táránál, vagy Budapesten a Pesti
magyar kereskedelmi bank (V. Dorottya
utca 1. sz.) pénztáránál elismervény
ellenében letenni.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg
megállapítása, a nyereség felosztása
iránti határozat és a felmentvény meg-
szavazása.
3. Felügyelő-bizottság választása.
4. Felügyelő-bizottság tiszteletdíjának meg-
állapítása.
5. Esetleges indítványok.
Kolozsvár, 1909. januárius hóban.

Az igazgatóság.

A farsangi idényre

Frack öltönyök, Salon öltönyök,
Smoking öltönyök, Ferencz József öltönyök

készen és minta után

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállítónál

Kolozsvár,
Mátyás király-tér 14.

Burger Frigyes Drogeria

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 32. szám.

Ámor szálviz

legjobb a fogak-
nak.

Egy üveg
1 korona.

Ámor szappan

legfinomabb arc-
ápoló és pipere
mosdó szappan.

Egy darab
70 fillér.

Ámor crème

hölgy kedvence. Legjobb szer
szeplő, májfolt, pörösenés,
pattanás, napbarnított
arc, kezek fehéritésére.

Egy tégely 1 korona.

Főraktár: Mindennemű bel- és
külföldi különlegessé-
gek. Angol és francia illatszerek és
piperecikkek. Gyöngyborok, Háztartási
és gazdasági cikkek, Vegyi szerek, Fog-
és körömketék, Manicűlék, Gilette
borotva-készíték, Szivacsok, Frottir
eszközök, Thea. rum, cognac, malaga
és Scherry, Padlómázak púta és
o o o kemény padlóra, o o o

Ámor hölgypor

a legártatlanabb.
3 színben.

Egy doboz
1 kor. 20 fillér.

Ámor hajszesz

legbiztosabb szer
a hajhullás meg-
gátlására.

Egy üveg
1 kor. 20 fillér.

Butor!

Nagy választékban
részletfizetés
ellenében is előnyö-
sen szereshető be

Péterffy Mór

butor és lakásberendezési
cikkek áruházában

Kolozsvárt, Szentegyház-u. 6.

(Státus-palota).

Ugyanott állandó raktár
amerikai különleges

iroda berendezési
butorokból.